



Europarådets stadga om utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter



COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

Europarådets stadga om utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter

Antagen inom ramen för ministerkommitténs
rekommendation CM/Rec(2010)7

Inledning

Utbildning spelar en nyckelroll för att främja Europarådets kärnvärden: demokrati, mänskliga rättigheter och rätts-säkerhet, och för att förhindra brott mot de mänskliga rättigheterna. I ett bredare perspektiv ses utbildning allt mer som ett försvar mot ökande våld, rasism, extremism, främlingsfientlighet, diskriminering och intolerans. Denna växande medvetenhet återspeglas i att Europarådets 47 medlemsstater har antagit Europarådets stadga om utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter ("EDC/HRE"), inom ramen för ministerkommitténs rekommendation CM/Rec(2010)7. Stadgan utvecklades under flera år som ett resultat av omfattande samråd och är icke-bindande. Den kommer att tjänstgöra som en viktig referenspunkt för de som arbetar med utbildning i medborgarskap och i mänskliga rättigheter. Stadgan kommer förhoppningsvis att fokusera och katalysera medlemsstaternas arbete inom området, och även sprida god praxis samt höja utbildningsstandarden i och utanför Europa.

Europarådets stadga om utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter

Antagen inom ramen för ministerkommitténs rekommendation CM/Rec(2010)7

Avsnitt I – Allmänna bestämmelser

1. Tillämpningsområde

Denna stadga handlar om utbildning i demokratiskt medborgarskap och om utbildning i mänskliga rättigheter i enlighet med definitionerna i punkt 2. Den omfattar inte närliggande områden, t.ex. interkulturell utbildning, utbildning i jämställdhet, utbildning för en hållbar utveckling och utbildning i fredsfrågor, utom när de sammanfaller och interagerar med utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter.

2. Definitioner

I denna stadga gäller följande definitioner:

a) Utbildning i demokratiskt medborgarskap: utbildning, höjning av medvetenheten, information,

metoder och aktiviteter som syftar till att elever ska kunna utöva och tillvarata sina demokratiska rättigheter och skyldigheter i samhället, värdesätta mångfald och delta aktivt i samhället för att främja och skydda demokratin och rättsstatens principer. Dessa aktiviteter ska ge elever kunskap, färdigheter och förståelse samt utveckla deras attityder och beteende.

b) Utbildning i mänskliga rättigheter: utbildning, höjning av medvetenheten, information, metoder och aktiviteter som syftar till att elever ska kunna bidra till att skapa och försvara en allmän kultur av mänskliga rättigheter i samhället för att främja och skydda mänskliga rättigheter och de grundläggande friheterna. Dessa aktiviteter ska ge elever kunskap, färdigheter och förståelse samt utveckla deras attityder och beteende.

c) Formell utbildning: ett organiserat utbildningssystem som omfattar förskola, grundskola, gymnasieskola och högskola eller universitet. Utbildningen sker i regel vid allmänna läroanstalter eller yrkesutbildningsskolor och leder till ett intyg om genomgången utbildning.

d) Icke-formell utbildning: ett organiserat utbildningsprogram vid sidan av det formella utbildningssystemet, som syftar till att förbättra en rad kunskaper och färdigheter.

e) Informellt lärande: en livslång process där varje individ förvärvar attityder, värderingar, färdigheter och kunskap genom lärande i sin egen miljö och i sitt vardagsliv (t.ex. familj, kamrater, grannar, möten, bibliotek, massmedia, arbete och lek).

3. Förhållandet mellan utbildning i demokratiskt medborgarskap och utbildning i mänskliga rättigheter

Utbildning i demokratiskt medborgarskap och utbildning i mänskliga rättigheter är nära förknippade med varandra och stödjer varandra. De skiljer sig åt när det gäller fokus och omfattning snarare än när det gäller mål och metoder. Utbildning i demokratiskt medborgarskap fokuserar huvudsakligen på demokratiska rättigheter och skyldigheter och aktivt deltagande i samhället inom de medborgerliga, politiska, sociala, ekonomiska, juridiska och kulturella delarna av samhället. Utbildning i mänskliga rättigheter handlar om ett bredare spektrum av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna i alla aspekter av människors liv.

4. Konstitutionella strukturer och medlemsstaternas prioriteringar

De mål, principer och riktlinjer som anges nedan ska tillämpas

a) med vederbörlig hänsyn till varje medlemsstats konstitutionella strukturer, på det sätt som är lämpligt i just det landet.

b) med hänsyn till varje medlemsstats prioriteringar och behov.

Avsnitt II – Mål och principer

5. Mål och principer

Följande mål och principer ska vägleda medlemsstaterna i att utforma politiken, lagstiftningen och tillämpningen inom området.

a) Målet att ge alla människor inom landet möjlighet till utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter.

b) Lärandet inom en utbildning i demokratiskt medborgarskap eller i mänskliga rättigheter är en livslång process som har många aktiva intressenter. Dessa intressenter är t.ex. de politiskt ansvariga, lärare, elever, föräldrar, läroanstalter, utbildningsmyndigheter, tjänstemän, icke-statliga

organisationer, ungdomsorganisationer, media och allmänheten.

c) All slags utbildning, såväl formell som icke-formell och informell, är viktig i den livslånga lärandeprocessen. All slags utbildning är värdefull när det gäller att främja lärandeprocessens principer och uppnå dess mål.

d) Icke-statliga organisationer och ungdomsorganisationer bidrar på ett värdefullt sätt till utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter, särskilt genom icke-formell och informell utbildning. De behöver därför få möjligheter och stöd för att kunna bidra till detta.

e) Metoder och aktiviteter för undervisning och inläring ska respektera och främja demokratiska värden och principer och de mänskliga rättigheterna. Särskilt ska styrningen av skolor och andra läroanstalter återspegla och främja de mänskliga rättigheterna. Styrningen ska också främja medbestämmande och aktivt deltagande hos elever, utbildningspersonal och andra intressenter, bland annat föräldrar.

f) En viktig del i all utbildning i demokratiskt medborgarskap och utbildning i mänskliga rättigheter är att främja social sammanhållning och interkulturell dialog och att värdesätta mångfald och jämlikhet, bland annat

jämställdhet mellan könen. För att lyckas är det viktigt att förvärva kunskap, personliga och sociala färdigheter och förståelse som minskar konflikter, ökar uppskattningen av och förståelsen för skillnaderna mellan grupper med olika trosuppfattningar och etnicitet, utvecklar ömsesidig respekt för människovärdet och gemensamma värderingar, uppmuntrar till dialog och främjar en fredlig problem- och konfliktlösning.

g) Ett av de grundläggande målen med all utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter är, förutom att ge elever kunskap, förståelse och färdigheter, att även rusta dem så att de kan ta en aktiv del i samhällsutvecklingen för att försvara och främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

h) Det är nödvändigt att personal inom utbildningsväsendet och ungdomsledare samt lärarna själva kontinuerligt utbildas och utvecklas i att använda principerna och metoderna för utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter. Först då kan utbildningen inom området bli effektiv och få en kvarvarande effekt. Därför ska denna utbildning och utveckling planeras väl och få tillräckliga resurser.

i) Partnerskap och samarbete ska uppmuntras bland det stora antalet personer som är delaktiga i utbildning i

demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter på statlig, regional och lokal nivå. Då kommer deras bidrag till nytta, bland annat bland de politiskt ansvariga, lärare, elever, föräldrar, läroanstalter, icke-statliga organisationer, ungdomsorganisationer, media och allmänheten.

j) Det är viktigt för medlemsstaterna att försöka få till stånd och uppmuntra internationellt och regionalt samarbete i alla de aktiviteter som denna stadga omfattar. De ska också identifiera och utbyta god praxis inom området. Detta följer av den internationella karaktären av mänskliga rättigheter och skyldigheter och de gemensamma principer som lägger grunden för demokrati och rättsstatens principer.

Avsnitt III – Riktlinjer

6. Formell allmän utbildning och yrkesutbildning

Medlemsstaterna ska införa utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter i läroplanen för formell utbildning på förskole-, grundskole- och gymnasieskolenivå. Utbildningen ska införas i såväl yrkesutbildning som i mer generell utbildning. Medlemsstaterna ska också fortsätta att stödja, granska och uppdatera utbildningen i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter i läroplanerna för att säkerställa

att utbildningen är relevant och främja långsiktigheten inom utbildningsområdet.

7. Högre utbildning

Medlemsstaterna ska uppmuntra till att utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter införs i den högre utbildningen, särskilt för framtida personal inom utbildningsväsendet. Medlemsstaterna ska då ta hänsyn till principen om akademisk frihet.

8. Demokratisk styrning

Medlemsstaterna ska arbeta för att alla läroanstalter få en demokratisk styrning. Medlemsstaterna ska främja demokratisk styrning som en önskvärd och fördelaktig styrningsmetod i sig och som en praktisk metod för lärandet och upplevelsen av demokrati samt respekten för de mänskliga rättigheterna. De ska använda lämpliga metoder för att uppmuntra och underlätta att elever, utbildningspersonal, föräldrar och andra intressenter deltar aktivt i att styra av läroanstalterna.

9. Fortbildning

Medlemsstaterna ska förse lärare, annan utbildningspersonal och ungdomsledare med nödvändig grund- och vidareutbildning i utbildning i demokratiskt

medborgarskap och i mänskliga rättigheter. Detta ska säkerställa att de har en gedigen kunskap och förståelse för ämnenas mål och principer. De får även lämpliga undervisnings- och inlärningsmetoder samt andra viktiga färdigheter som är lämpliga för utbildningsområdet.

10. Icke-statliga organisationers, ungdomsorganisationers och andra intressenters roll

Medlemsstaterna ska utveckla icke-statliga organisationers och ungdomsorganisationers roll i utbildningen i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter, särskilt när det gäller icke-formell utbildning. De ska erkänna dessa organisationer och deras verksamhet som en värdefull del av utbildningssystemet. De ska också i så stor utsträckning som möjligt ge dem det stöd de behöver och dra nytta av den expertis de kan bidra med i alla utbildningsformer. Medlemsstaterna ska även lyfta fram och ge publicitet åt utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter för andra, särskilt för media och för allmänheten, för att utbildningens bidrag ska bli så stort som möjligt även till dessa intressenter.

11. Utvärderingskriterier

Medlemsstaterna ska utveckla kriterier för att utvärdera hur effektiva programmen för utbildning i demokratiskt

medborgarskap och i mänskliga rättigheter är. Dessa utvärderingar ska innehålla återkoppling från elever.

12. Forskning

Medlemsstaterna ska inleda och främja forskning om utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter. Forskningen ska inventera den aktuella situationen inom området och förse intressenter som politiskt ansvariga, läroanstalter, skolläda-re, lärare, elever, icke-statliga organisationer och ungdomsorganisationer med jämförande information så att de kan mäta och öka effektiviteten och ändamålsenligheten och förbättra sina metoder. Forskningen kan bland annat omfatta forskning om läroplan, innovativa metoder, undervisningsmetoder och utveckling av utvärderings-system, utvärderingskriterier och indikatorer. Medlemsstaterna ska förmedla resultaten av sin forskning till andra medlemsstater och intressenter när det är lämpligt.

13. Färdigheter för att främja social sammanhållning, värdesätta mångfald och hantera skillnader och konflikter

Inom alla utbildningsområden ska medlemsstaterna främja utbildnings- och undervisningsmetoder som syftar till att eleverna ska lära sig att leva tillsammans i

ett demokratiskt och mångkulturellt samhälle. Eleverna ska få möjlighet att förvärva kunskap och färdigheter för att främja social sammanhållning, värdesätta mångfald och jämlikhet samt uppskatta skillnader – särskilt mellan grupper med olika trosuppfattningar och etnicitet. Kunskaperna och färdigheterna ska också ge dem möjlighet att lösa meningsskiljaktigheter och konflikter på fredlig väg med respekt för varandras rättigheter samt att bekämpa all form av diskriminering och våld, särskilt mobbning och trakasserier.

Avsnitt IV – Utvärdering och samarbete

14. Utvärdering och granskning

Medlemsstaterna ska regelbundet utvärdera de strategier och riktlinjer som de har åtagit sig i och med denna stadga och anpassa dessa strategier och riktlinjer på ett lämpligt sätt. Medlemsstaterna kan utvärdera i samarbete med andra medlemsstater, till exempel i regionala samarbeten. Alla medlemsstater kan även söka hjälp från Europarådet.

15. Samarbete i uppföljningsarbetet

Medlemsstaterna ska, genom Europarådet, samarbeta med varandra när det är lämpligt för att uppfylla målen

och principerna med denna stadga. Medlemsstaterna ska:

a. gå vidare med identifierade ämnen av gemensamt intresse och gemensamma prioriteringar,

b. stödja multilaterala och gränsöverskridande aktiviteter, bland annat det befintliga nätverket för samordnare av utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter,

c. utbyta, utveckla och säkerställa spridning av god praxis. Medlemsstaterna ska också utifrån god praxis utforma normer för arbetet med utbildning inom området, till exempel i form av riktlinjer och rekommendationer,

d. informera alla intressenter, inklusive allmänheten, om målen med och genomförandet av stadgan,

e. stödja europeiska nätverk av icke-statliga organisationer, ungdomsorganisationer och personal inom utbildningsväsendet och samarbetet mellan dem.

16. Internationellt samarbete

Medlemsstaterna ska dela med sig av resultatet av sitt arbete med utbildning i demokratiskt medborgarskap och i mänskliga rättigheter inom ramen för Europarådet till andra internationella organisationer.



**Avdelningen för utbildning
Europarådet
F-67075 Strasbourg Cedex
Tel.: +33 (0)3 88 41 35 29
Fax: +33 (0) 3 88 41 27 88
Internet: www.coe.int/edc**